

พันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นในยุคปัญญาประดิษฐ์กับการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้บริบทเป็นฐานอย่างยั่งยืน*

The Social Engagement Mission of Local Universities in the Era of Artificial Intelligence: Promoting Lifelong Learning Through Sustainable Context-Based Approaches

นิภาวรรณ เจริญลักษณ์ และนริศรา กรุดนาค

Nipawan Charoenlak and Narisara Krudnak

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ประเทศไทย

Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ncharoenlak@gmail.com

บทคัดย่อ

พันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นในยุคปัญญาประดิษฐ์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยิ่ง โดยเน้นการบูรณาการความรู้และเทคโนโลยีเข้ากับบริบทท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การประยุกต์แนวคิดการบริการเพื่อสังคม (social engagement) มาใช้ในรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ทั้งนิสิตและบุคลากรได้มีส่วนร่วมเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหาชุมชนจนถึงการพัฒนาแนวทางแก้ไขที่ยั่งยืน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ศึกษาการบูรณาการการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นผ่านการพัฒนาชุมชนชุมชนโดยใช้บริบทเป็นฐานอย่างยั่งยืน และนำเสนอข้อเสนอแนะการบูรณาการการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นผ่านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตอย่างยั่งยืนโดยใช้บริบทเป็นฐาน เป็นการศึกษาเอกสาร การศึกษากรณีศึกษาภาคสนาม และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สังเคราะห์เชิงเนื้อหาและตรวจสอบคุณภาพด้วยเทคนิคสามเส้า ผลการศึกษาพบว่า 1. การบูรณาการการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ คือ 1.1 บริบทและวัตถุประสงค์ การบูรณาการต้องพิจารณาบริบทเป็นฐานเพื่อให้การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตตอบโจทย์ความต้องการและทรัพยากรของชุมชน 1.2 กลยุทธ์การพัฒนา การประยุกต์การใช้บริบทในพื้นที่ การสร้างความร่วมมือ และการนำ

*ได้รับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2567; แก้ไขบทความ: 24 กุมภาพันธ์ 2568; ตอรับตีพิมพ์: 19 มีนาคม 2568

Received: November 19, 2024; Revised: February 24, 2025; Accepted: March 19, 2025

เทคโนโลยีมาใช้ และ 1.3 ด้านการติดตามประเมินผล เน้นการมีส่วนร่วมและการประเมินผลที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และ 2. ข้อเสนอแนะ คือ 2.1 การเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา 2.2 การบูรณาการการวิจัยและพัฒนาเน้นการพัฒนาศักยภาพเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต 2.3 การอบรมและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: พันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม; มหาวิทยาลัยท้องถิ่น; ยุคปัญญาประดิษฐ์; การเรียนรู้ตลอดชีวิต; บริบทเป็นฐาน

Abstract

The social engagement mission of local universities in the era of artificial intelligence played a pivotal role in driving community development. It emphasized the integration of knowledge and technology with local contexts to address community needs and enhance human resource development. The application of social engagement principles created opportunities for students and staff to actively participate, beginning with the analysis of community issues and progressing toward the development of sustainable solutions. This article aimed to examine the current state of integrating social engagement missions in local universities, focusing on context-based sustainable community development. It also proposed recommendations to enhance these missions through the development of sustainable living learning centers rooted in local contexts. The study employed document analysis, field-based case studies, and interviews with key informants, synthesizing content and validating findings using triangulation techniques. The results revealed: 1. The integration of social engagement missions by local universities involved three key components: 1.1 Context and Objectives: Integration was based on the local context to ensure that lifelong learning development addressed the specific needs and resources of the community. 1.2 Development Strategies: This included applying context-based approaches, fostering collaboration, and leveraging technology effectively. 1.3 Monitoring and Evaluation: This prioritized participatory processes and evaluations that led to measurable improvements in the quality of life within communities. 2. Recommendations included: 2.1 Prioritizing community-centered development. 2.2 Integrating research and development to enhance capacity-building for improved quality of life. 2.3 Promoting appropriate

training and the development of technology that aligned with local needs.

Keywords: Social Engagement; Local Universities; Era of Artificial Intelligence; Lifelong Learning; Context-Based Approaches

1. บทนำ

พันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมเป็นแนวคิดการที่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยท้องถิ่นมีบทบาทในการเชื่อมโยงทรัพยากรและความรู้ทางวิชาการกับชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน แนวคิดนี้เน้นที่การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนผ่านการสร้างเครือข่าย โครงการความร่วมมือ และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทและความต้องการเฉพาะของแต่ละชุมชน ในระดับนานาชาติ พันธกิจนี้สอดคล้องกับแนวคิดของการที่มหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็น "ศูนย์กลาง" ของชุมชน โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม (Watson et al., 2011) ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ พันธกิจนี้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเสริมสร้างการสื่อสารและการแบ่งปันทรัพยากรระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชน Benneworth & Jongbloed (2010) เพื่อการเรียนรู้ที่เน้นบริบทและตอบสนองความท้าทายในชุมชน การวิจัยจะต้องระบุดึงสามมิติหลักในการดำเนินพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม ได้แก่ 1) การศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เผยแพร่งานวิจัยและความรู้สู่ชุมชน 2) โครงการพัฒนาที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาชุมชนอย่างแท้จริง และ 3) การบูรณาการเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทเพื่อเสริมสร้างผลกระทบที่ยั่งยืน ในประเทศไทย มหาวิทยาลัยท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดตั้ง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มุ่งเน้นการใช้บริบทของชุมชนในการสร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการยกระดับคุณภาพชีวิต Altbach & Knight (2007, pp. 290-305; Srivastava, 2020, pp. 22-35) แนวคิด พันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม ในการประชุม Engagement Conference 2017 ได้มุ่งเน้นสามด้านสำคัญ ได้แก่ การปฏิบัติ (Practice) ที่เน้นการแบ่งปันประสบการณ์เพื่อพัฒนาแนวทางการทำงาน หลักการ (Principle) ที่กำหนดข้อตกลงและบริบทที่ชัดเจน และโอกาสในอนาคต (Prospect) ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และการสร้างอนาคตที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานจะเน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และพัฒนาแผนการมีส่วนร่วม แนวคิดนี้เชื่อมโยงกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation Theory) และทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) ที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2561)

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในบริบทที่

หลากหลาย จุดมุ่งหมายคือการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ให้กับประชาชน ทั้งในชุมชนและภายนอกชุมชน มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างโอกาสให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ การพัฒนาพื้นที่ชุมชนจะต้องมีการยกระดับให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ โดยการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของประชาชน พร้อมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนและช่องทางจำหน่ายที่ทันสมัย ซึ่งทั้งหมดนี้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพทางวัฒนธรรมตามรัฐธรรมนูญที่ให้ท้องถิ่นมีสิทธิในการพัฒนาพื้นที่ของตนเอง การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ศูนย์การเรียนรู้สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรของตนเอง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Baker & Willoughby, 2021, pp. 145-162) นอกจากนี้ ศูนย์การเรียนรู้ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการการพัฒนาที่ยั่งยืนและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ Holland & Burdett (2018, pp. 668-682) การสร้างและส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตจะส่งผลให้เกิดประโยชน์หลายประการ ประชาชนในชุมชนจะมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการพึ่งพาตนเอง ซึ่งส่งผลให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ การสร้างโอกาสในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน จะส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ เนื่องจากประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้จะเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างประชาชนในชุมชนและองค์กรต่างๆ ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้จะช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประชาชนจะมีโอกาสได้เรียนรู้และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม การสร้างศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาชุมชนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว (Rennie, 2017; Morrow & Smith, 2019, pp. 39-45)

จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในภาคตะวันตกของประเทศไทย มีภูมิศาสตร์ที่หลากหลาย ตั้งแต่พื้นที่ราบลุ่มที่ไหลผ่านแม่น้ำแม่กลองจนถึงภูเขาสูงที่มีเทือกเขาตะนาวศรีเป็นแนวพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ระยะห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 100 กิโลเมตร จังหวัดนี้มีศักยภาพที่สำคัญในการพัฒนา เนื่องจากมีพื้นที่ชายแดนที่ติดกับเมียนมาร์ และยังเป็นจุดเชื่อมต่อคมนาคมระหว่างภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันตก ด้วยเส้นทางคมนาคมทั้งทางถนนและรถไฟที่เชื่อมต่อ ทำให้จังหวัดราชบุรีมีความสามารถในการส่งสินค้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ การท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรีถือเป็นภาคบริการที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้กับจังหวัด เนื่องจากมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจังหวัดนี้มีประชากร

ที่หลากหลายเชื้อชาติถึง 8 ชาติพันธุ์ ทำให้เป็นต้นทุนที่สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงไปยังกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถสร้างมูลค่าเศรษฐกิจให้กับจังหวัด ส่งผลให้ราชบุรีมีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดราชบุรี, 2564) "การเรียนรู้ตลอดชีวิต" ในจังหวัดราชบุรีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะเป็นสถานที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะระหว่างประชาชนในชุมชน ซึ่งจะสามารถช่วยในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และการอนุรักษ์วัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, 2563) นอกจากนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิตยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เช่นการจัดกิจกรรมที่เน้นการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของนิภาวรรณ เจริญลักษณ์ (2566, หน้า 43-54) ได้ศึกษา และพบว่า กิจกรรมการศึกษาเพื่อเรียนรู้ท้องถิ่นที่ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านถ้ำเสือ ตำบลแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การจัดการความรู้ของชุมชน การประยุกต์ฐานเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาวิทยากรกระบวนการ และการพัฒนากิจกรรมเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมเหล่านี้ต้องพิจารณาทักษะที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การเข้าใจบริบทและศักยภาพของชุมชน รวมถึงการเข้าถึงเครือข่ายภายนอกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน และการพัฒนาดังกล่าวจะสร้างรากฐานที่เข้มแข็งสำหรับการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนและคุณภาพชีวิตที่ดี

บทความนี้ มุ่งนำเสนอการบูรณาการการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นในยุคปัญญาประดิษฐ์ผ่านการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้บริบทเป็นฐานอย่างยั่งยืน อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี บทความเป็นการศึกษาเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือคือแบบสอบถามแบบมีเค้าโครง และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ เป็นนักวิชาการในพื้นที่ เป็นผู้ทำงานด้านพันธกิจเพื่อสังคม และมีประสบการณ์ภาคสนามการทำงานชุมชนอย่างน้อย 3 ปี สังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ตรวจสอบด้วยเทคนิคสามเส้า และนำเสนอเชิงพรรณนาตามลำดับ โดยคาดหวังว่าผลการศึกษจะเป็นองค์ความรู้สำคัญในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม ซึ่งเป็นภารกิจในการส่งเสริมให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นแนวทางการส่งเสริมให้บุคลากร นักศึกษา ตลอดจนถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนสำหรับการประยุกต์ใช้ต่อไป

2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ส่วนนี้เป็นการทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะแนวคิดการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่น แนวคิดยุคปัญญาประดิษฐ์ และแนวคิดการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตอย่าง

ยั่งยืนโดยใช้บริบทเป็นฐาน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์

1. แนวคิดการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่น การส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความเข้มแข็งในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชน การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางสามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะของชุมชน และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจนั้นเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและความเป็นเจ้าของโครงการ (Gaventa, 2004; Pretty, 2003) นอกจากนี้ การพัฒนานวัตกรรมร่วมกับชุมชนจะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในท้องถิ่น Bhattacharyya et al. (2010) แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้กับการบริการชุมชนทำให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าและสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม McIlrath และ Mac Labhrainn (2007) ส่งผลให้สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่แข็งแกร่งและความไว้วางใจในชุมชน Putnam (2000) โดยการดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงช่วยส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น แต่ยังสร้างสังคมที่มีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว

2. แนวคิดยุคปัญญาประดิษฐ์ แนวคิดและความหมายของยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) มีบทบาทสำคัญในสังคมปัจจุบัน จากการศึกษาปัญญาประดิษฐ์ (AI) หมายถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ถูกออกแบบให้สามารถจำลองความสามารถของมนุษย์ ทั้งในด้านการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ และการเรียนรู้ โดยเทคโนโลยีที่สนับสนุน AI ได้แก่ การเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing) และการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) (Russell and Norvig, 2020; McCarthy, 2007) แนวคิดของยุคปัญญาประดิษฐ์ยังครอบคลุมถึงการประยุกต์ใช้ AI ในหลายภาคส่วน เช่น การแพทย์ การศึกษา การบริหารจัดการ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ Goodfellow, Bengio, & Courville (2016) Marcus (2018)

การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำไปสู่การพัฒนา "ศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตยุคปัญญาประดิษฐ์" โดยมีการผสมผสานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อยกระดับศักยภาพการเรียนรู้และการจัดการให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น ชุมชนสามารถใช้ระบบผู้ช่วยแบบปัญญาประดิษฐ์ที่ปรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การนำเสนอเนื้อหาเชิงโต้ตอบผ่านแพลตฟอร์มเสมือนจริง และการใช้ข้อมูลเชิงวิเคราะห์เพื่อวางแผนและปรับปรุงเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการศึกษาพัฒนาตนเอง หรือเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือตามวัตถุประสงค์อื่นๆ ศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตนี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงและตอบสนองต่อความต้องการในยุคปัญญาประดิษฐ์

3. แนวคิดการเรียนรู้มีชีวิตตลอดชีวิตโดยใช้บริบทเป็นฐานอย่างยั่งยืนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้บริบทเป็นฐาน (Context-based Learning) เป็นแนวคิดที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีนัยสำคัญใน

การพัฒนาผู้เรียน แนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สัมผัสและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม Lave & Wenger (1991) แนวทางนี้ไม่เพียงแต่ช่วยสร้างการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ แต่ยังส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและการพัฒนาทักษะสำคัญ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา Brown, Collins, & Duguid (1989) การใช้บริบทเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง โดยเฉพาะการคำนึงถึงปัจจัยด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น Herrington & Oliver (2000, pp. 23-48) แนวคิดดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นจุดเด่นในการให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการประยุกต์ความรู้ในบริบทที่ต่างกัน สร้างความเข้าใจในเชิงลึกถึงวิธีการที่ความรู้ที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติได้จริง การสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืนไม่เพียงแต่เน้นการเรียนรู้ผ่านเนื้อหาเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดเหล่านี้ยังมีความสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชน โดยสามารถประยุกต์ใช้กับแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมให้เกิดความยั่งยืน Lave & Wenger (1991) Herrington & Oliver (2000, pp. 23-48) Brown, Collins, & Duguid (1989) การนำเสนอบทความผู้พิมพ์ได้ใช้เป็นแนวทางการศึกษาและวิเคราะห์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้

3. พันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม : ประสพการณ์ และข้อเสนอแนะจากภาคสนาม

จากประสพการณ์ภาคสนามในการศึกษาพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม ผู้พิมพ์ได้ศึกษากรณีศึกษา 3 แห่งเพื่อประกอบการนำเสนอ จากการจัดการความรู้ และสรุปบทเรียน ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 ชุมชน "ตลาดโ๊ะปอย" ตั้งอยู่ในหมู่บ้านท่ามะขาม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นชุมชนที่มีชนเผ่ากะเหรี่ยงอาศัยอยู่และมีการรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีดั้งเดิมมาอย่างยาวนาน ชุมชนนี้เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ทั้งนี้ชุมชนได้ผนึกกำลังระหว่างภาครัฐ, เอกชน, และองค์กรท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์และสะท้อนถึงวิถีชีวิตของชนเผ่ากะเหรี่ยงตลาดโ๊ะปอย เป็นสถานที่หนึ่งในการประกอบกิจกรรมหลักของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลาดนี้ตั้งอยู่ริมน้ำในหมู่บ้านท่ามะขาม และเป็นตลาดที่ไม่ใช้โฟมหรือถุงพลาสติก และไม่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือบุหรี่ ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของชุมชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีร้านจำหน่ายสินค้าหลากหลายประเภท เช่น ข้าวเหนียวแดงกา, ขนมจีนน้ำยาหยวกกล้วย, ผลิตภัณฑ์ OTOP เช่น ผ้าทอมือและหัตถกรรมจากไม้ไผ่ รวมถึงสินค้าจากกลุ่มสตรีและครัว

เรือนยากจน ซึ่งช่วยสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชนและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากตลาดโอ๊ะป่อยแล้ว วัดป่าท่ามะขาม ก็เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ของชุมชน โดยวัดนี้เป็นที่ประดิษฐานของพระมิ่งมงคลในโบสถ์มหาอุดม์ และมี รอยพระพุทธรูปบาทจำลอง ให้ผู้คนได้มาสักการะและขอพร นอกจากนี้ วัดยังเป็นที่ยังจัดกิจกรรม ทำบุญตักบาตรพระล่องแพ ซึ่งเป็นกิจกรรมเฉพาะที่ไม่เหมือนใครในโลก โดยพระสงฆ์จะล่องแพไม้ไผ่ไปตามลำน้ำภาชี ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ไม่เพียงแต่เป็นการทำบุญ แต่ยังเป็นส่งเสริมสร้างความเข้าใจในความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและการรักษาประเพณีทางศาสนา

การท่องเที่ยวในชุมชน "ตลาดโอ๊ะป่อย" ยังมี กิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ซึ่งเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศในพื้นที่ และการเกษตรกรรมแบบยั่งยืนของชาวกะเหรี่ยง เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การทำสวนแบบพอเพียง และการใช้วัสดุธรรมชาติในการดำรงชีวิต นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้ การทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การทอผ้าและการทำเครื่องใช้จากไม้ไผ่ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ชาวบ้านเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองทำหัตถกรรมเหล่านี้ด้วยตนเอง และนำกลับไปเป็นของฝากที่มีเอกลักษณ์ อีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้รับความนิยมคือ การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้กระบวนการสกัดน้ำมันจากสมุนไพรท้องถิ่น เช่น ตะไคร้ การบูร และสะระแหน่ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าในการดูแลสุขภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังการสนทนาว่า

"สิ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้รับคือ ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ ได้พุกพักกับชุมชน ยังได้ศึกษา กิจกรรมต่างๆ และการประกอบอาชีพของชุมชน อย่างน้อยก็เป็นแนวคิดเพื่อจะไปพัฒนาปรับใช้กับชีวิตประจำวันของตนเอง" (ตัวแทนนักวิชาการท่านที่ 3, การสัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2567)

"กิจกรรมชุมชนที่น่าสนใจมีเยอะ ต้องพัฒนาขึ้นมาเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นการสร้างรายได้ เกิดโอกาสให้ชุมชนได้สร้างงาน และสร้างรายได้เข้ามาอีก แต่ก็ต้องอยู่ที่ชุมชนจะสามารถพัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร ทางราชการก็เป็นส่วนที่จะต้องสนับสนุน" (ตัวแทนนักวิชาการท่านที่ 4, การสัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2567)

ชุมชน "ตลาดโอ๊ะป่อย" ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้แนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีความรับผิดชอบ ชุมชนมีการบูรณาการการท่องเที่ยวกับการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการฝึกอบรมทักษะการทำธุรกิจท้องถิ่น การเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำการเกษตรที่ยั่งยืน รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในชุมชน "ตลาดโอ๊ะป่อย" เป็นการสร้างความตระหนักรู้ในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ ชุมชนแห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ให้ความสนุกสนาน แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสร้างความเข้าใจและเคารพในวิถีชีวิตของชนเผ่ากะเหรี่ยง รวมถึงเป็นตัวอย่างของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นๆ ได้ในอนาคต

กรณีนี้ที่ 2 ไร่เห็ดพืชมัททอง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 66 หมู่ 11 ตำบลปากช่อง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี “ไร่เห็ดพืชมัททอง” มีพัฒนาการที่สำคัญจากการเพาะปลูกเห็ดในระดับชุมชนขนาดเล็กไปจนถึงการจัดตั้งเป็น “แปลงใหญ่” ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผ่านการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อพัฒนาผลผลิตเห็ดให้มีคุณภาพและปริมาณที่สูงขึ้น การสร้าง “โรงเรือนอัจฉริยะ” ที่ใช้เทคโนโลยีในการเพาะปลูกเห็ด ช่วยให้การเก็บเกี่ยวสามารถทำได้หลายครั้งต่อปี และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต การบริหารจัดการการเพาะเห็ดพืชมัททองในพื้นที่จอมบึงได้รับการพัฒนาให้มีความยั่งยืนและมีการปรับปรุงเทคนิคต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีการตั้งกลุ่มเกษตรกรที่รวมตัวกันในการเพาะเห็ดและการตลาดผลผลิต การสนับสนุนจากภาครัฐในด้านเทคโนโลยีและโครงการต่างๆ เช่น โครงการ “แปลงใหญ่เห็ดนางฟ้า” ได้ช่วยยกระดับการผลิตเห็ดในพื้นที่นี้ให้มีคุณภาพสูงและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการตลาดและการสร้างช่องทางการจำหน่ายสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จและการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจของประชาชนทั่วไปจะสะท้อนเห็นได้จากการที่สมาชิกในกลุ่มได้รับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค ในด้านการบริหารจัดการ กลุ่มเกษตรกรร่วมกันพัฒนาคุณภาพสินค้าผ่านการเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการรวมกลุ่มทำการตลาดร่วมกัน ซึ่งช่วยให้สามารถเข้าถึงตลาดที่มีความต้องการสูงอย่างตลาดสี่มุมเมือง และสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับเกษตรกรท้องถิ่น การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนนี้เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเกษตร ไม่เพียงแต่ช่วยให้ชาวบ้านได้รับความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ด แต่ยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้บริบทท้องถิ่นเป็นฐาน สร้างทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาการเพาะเห็ดพืชมัททองในอำเภอจอมบึงไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ที่ทำให้เกษตรกรและชุมชนมีโอกาสพัฒนาทักษะและความรู้ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการและการส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นบริบทท้องถิ่นช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังการสนทนา

“จุดขายก็คือเกษตรปลอดภัย นอกจากจะเป็นการส่งเสริมสุขภาพแล้วจะเป็นการสร้างทางเลือกในการดูแลสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่ด้วย” (ตัวแทนเกษตรกรท่านที่ 1, การสัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2567)

“การสร้างรายได้เพิ่ม คนในพื้นที่มีงานทำ ทำเอง ขายเอง และค่อยๆ พัฒนา ไม่ต้องยุ่งยาก เรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง เป็นสิ่งที่กลุ่มคุยกันอยู่ตลอดเวลา” (ตัวแทนเกษตรกรท่านที่ 2, การสัมภาษณ์, 27 สิงหาคม 2567)

กรณีที่ 3 ชุมชนเรียนรู้บ้านตะโกกลาง ที่อยู่ 1/1 ม.8 ต.สวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี บ้านตะโกกลาง ตั้งอยู่ในตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยเป็นหมู่บ้านที่เน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการเรียนรู้และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น เช่น การจัดการป่าชุมชนที่มีการสร้างคณะกรรมการจากชุมชนเพื่อดูแลและรักษาอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมกิจกรรมการเกษตรแบบพอเพียงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ซึ่งถือเป็นหนึ่งในฐานการเรียนรู้ที่สำคัญในพื้นที่นี้ บ้านตะโกกลางมีเอกลักษณ์ในด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น พืชสมุนไพรและไม้ไผ่ โดยมีรูปแบบการเกษตรผสมผสานที่เริ่มต้นจากต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสร้างรายได้ให้กับชุมชนและครอบครัว การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของพืชสมุนไพรและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ยังช่วยให้สมาชิกในชุมชนสามารถนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ในการสร้างอาชีพและพัฒนาความยั่งยืนในชุมชน ชุมชนตะโกกลางได้จัดตั้ง "ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง" ที่เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งไม่เพียงแต่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรและการพัฒนาชุมชน แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้าใจและสามารถปรับใช้แนวทางต่างๆ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้เยาวชนและผู้หญิงมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาแหล่งทรัพยากรของชุมชน การประยุกต์ศูนย์การเรียนรู้ในหมู่บ้านนี้จึงเน้นที่การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การเก็บเกี่ยวเห็ดและพืชสมุนไพรตามฤดูกาล ซึ่งเป็นการสร้างช่องทางการเรียนรู้ในด้านเกษตรกรรมและวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับการยกระดับเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ชุมชนตะโกกลางสามารถขยายกิจกรรมในด้านการศึกษาและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้มากขึ้น โดยการส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งในด้านการพัฒนาท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อยกระดับการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การเสริมสร้างความร่วมมือกับภาครัฐและองค์กรภายนอก รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแพร่ความรู้จะเป็นก้าวสำคัญในการทำให้การเรียนรู้เหล่านี้เข้าถึงทุกคนในชุมชนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงการศึกษาและฝึกอบรมในด้านต่างๆ จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้เติบโตและพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน บ้านตะโกกลางในจังหวัดราชบุรีเป็นตัวอย่างของการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาในชุมชน โดยมีการสร้างศูนย์เรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะในการเกษตรและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การเลี้ยงหมูหลุมไร้กินและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมถึงการผลิตผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรท้องถิ่น เช่น สมุนไพร การทำสบู่สมุนไพร และการเจาะน้ำไผ่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกช่วงวัย ศูนย์เรียนรู้ในชุมชนตะโกกลางไม่เพียงแต่สร้างความรู้ทางด้านการเกษตรแต่ยังเป็นแหล่งสร้างงานและสร้างอาชีพให้กับสมาชิกในชุมชน

"หลักๆ คือต้องสร้างรายได้เพิ่มจากอาชีพเดิม เป็นการต่อยอด พื้นฐานสำคัญก็มาจากแนวคิดของในหลวง รัชกาลที่ 9 และทางจังหวัดก็ส่งเสริมกันอยู่ตลอด" (ตัวแทนเกษตรกรท่านที่ 3, การสัมภาษณ์,

27 สิงหาคม 2567)

สำหรับชุมชนบ้านตะโกกลาง จังหวัดราชบุรี การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการสร้างความยั่งยืนในชุมชน โดยเฉพาะในเรื่องของการเกษตรและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสามารถสร้างงานและอาชีพให้กับสมาชิกในชุมชน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ได้มุ่งเน้นการฝึกทักษะและการพัฒนาอาชีพ โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการสร้างผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าท้องถิ่น

กล่าวได้ว่า ด้วยทุนศักยภาพและบริบทของพื้นที่ดังกล่าว ทั้งสามแห่งสามารถกลายเป็นต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้สนใจจากภายนอก นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่เชื่อมโยงกับการสร้างคุณค่าให้กับสังคมในวงกว้าง

4. การบูรณาการการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่น

จากการศึกษา สามารถสังเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปประเด็นสำคัญ ครอบคลุมมิติบริบทของมหาวิทยาลัยท้องถิ่น มิติบริบทของพื้นที่และวัตถุประสงค์ มิติกลยุทธ์การพัฒนา และมิติการติดตามประเมินผล ดังนี้

1. บริบทของมหาวิทยาลัยท้องถิ่น การศึกษาครั้งนี้ผู้นิพนธ์ได้ศึกษามหาวิทยาราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งสถาบันวิชาการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 3 แห่ง และพบว่า มหาวิทยาลัยท้องถิ่นได้พัฒนายุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม โดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ การดำเนินงานในด้านนี้รวมถึงการพัฒนาโครงการที่ใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการผลิตและการตลาดสินค้าชุมชน เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และการสนับสนุนผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการเข้าถึงตลาดออนไลน์ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและชุมชน เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างคุณค่าให้กับชุมชน และด้วยแนวทางนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น โดยสร้างความเชื่อมโยงที่แข็งแกร่งระหว่างการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง

2. มิติบริบทของพื้นที่และวัตถุประสงค์ การบูรณาการต้องพิจารณาบริบทเป็นฐานเพื่อให้การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตที่ยั่งยืนตอบโจทย์ความต้องการและทรัพยากรของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า การบูรณาการบริบทเป็นฐานในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตที่ยั่งยืนในชุมชนมีความสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มิติบริบทต่างๆ ได้แก่ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมควรได้รับการพิจารณาเพื่อให้การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้มีความเหมาะสมและยั่งยืน

วัตถุประสงค์หลักคือการพัฒนาทักษะ สร้างการมีส่วนร่วม สร้างความตระหนักรู้ และเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การบูรณาการดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนหรือต่อชุมชนในยุคปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ ดังการสัมภาษณ์ว่า

"ต้องรู้บริบทก่อนนะครับ ต้องเข้าใจพื้นที่อย่างจริงจัง จะได้บูรณาการบริบทต่างๆ ได้ อย่างวัฒนธรรม ความเป็นชาติพันธุ์ เศรษฐกิจวิถีการทำกิน เป็นสิ่งที่คนทำงานชุมชนต้องรู้ ทำพันธกิจเพื่อสังคมก็เหมือนกัน แบบนี้แล้วจะพัฒนาให้เกิดเป็นศูนย์การเรียนรู้และสำคัญคือเป็นจริง และตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชนได้" (ตัวแทนนักวิชาการท่านที่ 1, การสัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2567)

3. มิติกลยุทธ์การพัฒนา ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้บริบทในพื้นที่ การสร้างความร่วมมือ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า บนฐานคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนในปัจจุบัน ซึ่งเป็นทั้งนโยบายที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ รวมถึงมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่จะต้องตระหนักและเตรียมความพร้อมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงของสิ่งแวดล้อม หรือการเพิ่มขึ้นของความไม่เท่าเทียมกัน ในการที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การขับเคลื่อนงานพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมจำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์ใช้บริบทในพื้นที่ การสร้างความร่วมมือ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งฐานคิดดังกล่าวจะเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน ดังการสัมภาษณ์

"น่าจะเริ่มที่การประยุกต์ใช้บริบทในพื้นที่เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ นักวิชาการหรือนักพัฒนาจะต้องทำความเข้าใจความต้องการและความท้าทายของชุมชน จากนั้นค่อยพัฒนาโครงการพัฒนา จะสอดคล้องกับที่ชุมชนต้องการจริงๆ เป็นลักษณะประโยชน์ด้วยกันทุกภาคส่วน เป็นหัวใจสำคัญของการทำพันธกิจเชื่อมกับชุมชน" (ตัวแทนนักวิชาการท่านที่ 2, การสัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2567)

4. มิติการติดตามประเมินผล เน้นการมีส่วนร่วมและการประเมินผลที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน การติดตามและประเมินผลโครงการในมิติของการมีส่วนร่วม เน้นความสำคัญของการรวมชุมชนเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดตัวชี้วัดและแนวทางในการประเมินผลการพัฒนาโครงการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ชุมชนรู้สึกมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบในการพัฒนาอย่างยั่งยืน การติดตามและประเมินผลที่เน้นการมีส่วนร่วมนี้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวบ้านและทีมผู้วิจัยของมหาวิทยาลัย ช่วยให้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินมีความชัดเจน ตรงกับบริบทและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนมากยิ่งขึ้น ดังการสัมภาษณ์

"การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์จะช่วยเราเก็บข้อมูลในเชิงลึกครับ เริ่มจากที่ง่ายๆ ก่อน เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ หรือการศึกษาของคนในชุมชน เราจะนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เพื่อดูแนวโน้มที่อาจมีผลต่อคุณภาพชีวิต ทำให้เราสามารถวางแผนการพัฒนาได้แม่นยำยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับบริบทของชุมชน" (ตัวแทนชุมชนท่านที่ 1, การสัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2567)

5. ข้อเสนอแนะการบูรณาการการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัย ท้องถิ่นผ่านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตอย่างยั่งยืนโดยใช้บริบทเป็นฐาน

1. การเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา การบูรณาการการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม โดยเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางพัฒนานั้น เป็นวิธีการที่ทำให้มหาวิทยาลัยท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยการพัฒนาแนวทางที่ชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community-Centered Development) ช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนในรูปแบบของ "หุ้นส่วน" ที่เท่าเทียมกัน ทั้งนี้ชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในการชี้นำการพัฒนา ด้วยการสะท้อนเสียงของพวกเขาในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลโครงการ ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเข้มแข็งจากภายในชุมชนเอง นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยท้องถิ่นสามารถใช้ศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างคุณค่าให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรม ทักษะ การเสริมสร้างอาชีพ หรือการเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของชุมชน

2. การบูรณาการการวิจัยและพัฒนาเน้นการพัฒนาศักยภาพเพื่อการยกระดับคุณภาพชีวิต พันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นในยุคปัญญาประดิษฐ์ส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตอย่างยั่งยืนโดยใช้บริบทของชุมชนเป็นฐาน แนวทางนี้มุ่งเน้นการบูรณาการการวิจัยกับการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนและสร้างศักยภาพใหม่ๆ โดยปัญญาประดิษฐ์เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะท้องถิ่น และการพัฒนาเครือข่ายความรู้เทคโนโลยีจะช่วยเสริมพลังให้มหาวิทยาลัยสามารถสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสังคมอย่างตรงจุดและเป็นระบบมากขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมือที่ยั่งยืนระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง แนวทางการบูรณาการการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เช่น โครงการพัฒนา "ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์มีชีวิต" ที่มหาวิทยาลัยท้องถิ่นร่วมมือกับชุมชนในพื้นที่ โดยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยศึกษาปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน เช่น การใช้สารเคมีในการเกษตร การขาดแคลนแหล่งน้ำ และต้นทุนการผลิตที่สูง จากนั้นพัฒนางานวิจัยเชิงปฏิบัติที่เน้นเทคนิคเกษตรอินทรีย์ การใช้พลังงานหมุนเวียนในฟาร์ม และการบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้

3. อบรมและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมยั่งยืน การอบรมและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและยั่งยืนในพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมของมหาวิทยาลัยท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญในยุคปัญญาประดิษฐ์ที่มีบทบาทเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อชุมชนต้องสอดคล้องกับบริบทและวิถีชีวิตในท้องถิ่น เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริงตัวอย่างหนึ่งที่เป็นรูปธรรมคือ การอบรมชาวบ้านให้ใช้เทคโนโลยีในการจัดการฟาร์มอัจฉริยะ (smart farming) โดยการใช้เซ็นเซอร์ตรวจวัดความชื้น อุณหภูมิ และสารอาหารในดิน ซึ่งช่วยให้ชาวบ้านสามารถควบคุมการใช้น้ำและสารอาหารได้อย่างเหมาะสม ลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตได้อย่างยั่งยืน การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์

มาวิเคราะห์ข้อมูลภูมิอากาศยังช่วยในการวางแผนการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาล ส่งผลให้การทำเกษตรกรรมมีประสิทธิภาพและมีความเสี่ยงน้อยลง ในการศึกษาความต้องการของตลาดและการวิเคราะห์แนวโน้มการบริโภค ทำให้สามารถผลิตสินค้าที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อชุมชนแบบนี้ต้องเน้นความรู้ที่เหมาะสมและใช้งานได้ง่าย โดยคำนึงถึงความสามารถและความต้องการของชาวบ้าน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่เชื่อมโยงกับศักยภาพท้องถิ่น

6. ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ต้องพิจารณาบริบทของชุมชน เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สะท้อนให้เห็นการใช้บริบทเป็นฐานจะสามารถส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชนและสร้างความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนา สอดคล้องกับการศึกษาของธีระพงศ์ บุตุรากุล (2566, หน้า 448-463) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนโดยใช้บริบทเป็นฐานเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคม โดยการพัฒนานี้ต้องตอบสนองความต้องการของชุมชนและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และพบว่า การใช้บริบทเป็นฐานช่วยให้การพัฒนาโครงการมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน สอดคล้องกับ Bhagwan นำเสนอแนวทางการบูรณาการการมีส่วนร่วมของชุมชนในหลักสูตรการศึกษา งานสังคม ซึ่งช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงนักศึกษาเข้ากับชุมชนอย่างแท้จริง โดยเน้นการใช้กลยุทธ์การสอนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง Bhagwan (2019, pp. 1-14)

ด้านข้อเสนอแนะการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่ยั่งยืน ควรเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ตอบสนองความต้องการและใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม การวิจัยและพัฒนาต้องมุ่งเน้นยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน นอกจากนี้ ควรอบรมและพัฒนาเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ผลการศึกษาสอดคล้องกับ Gaventa ได้ศึกษาและพบว่าการบูรณาการศูนย์การเรียนรู้ที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาศักยภาพชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเน้นว่าการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนาท้องถิ่นช่วยเพิ่มศักยภาพและสร้างความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gaventa, 2004) สอดคล้องกับ Pretty ได้ศึกษาและพบว่าการใช้แนวทางพัฒนาแบบมีส่วนร่วมช่วยเพิ่มความเป็นเจ้าของและความยั่งยืนในการดำเนินโครงการชุมชน (Pretty, 2003, pp. 1912-1914)

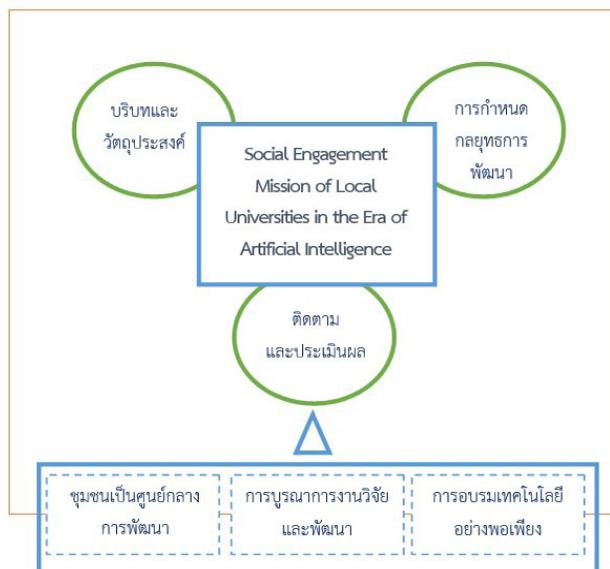
ข้อเสนอแนะ คือ ปัจจุบันได้มีหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับชุมชนอยู่แล้ว ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรที่มีการบูรณาการหลายสาขาวิชาเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โดยการใช้เทคโนโลยี AI เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น ควรมีการสร้างแพลตฟอร์มที่เอื้อต่อ

การสื่อสารและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรนำ AI ในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องตามความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป ควรมีจัดตั้งความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เพื่อใช้ทรัพยากรและความเชี่ยวชาญร่วมกันในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ และควรสนับสนุนการวิจัยที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาท้องถิ่นและการพัฒนานวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในศูนย์การเรียนรู้

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) มหาวิทยาลัยท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการความรู้และเทคโนโลยีเข้ากับบริบทท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การใช้แนวคิดการบริการเพื่อสังคม (social engagement) เปิดโอกาสให้ทั้งนิสิตและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาชุมชนอย่างยั่งยืน การบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อสังคมต้องคำนึงถึงสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ บริบทและวัตถุประสงค์ การพัฒนาตามความต้องการของชุมชน กลยุทธ์การพัฒนา การใช้บริบทพื้นที่และเทคโนโลยีร่วมกับความร่วมมือจากชุมชน และ การติดตามและประเมินผล มีการติดตามผลที่มีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญคือต้องมีการบูรณาการ 3 มิติ คือ มิติการเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มิติการบูรณาการการวิจัยและพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และมิติการอบรมและพัฒนาเทคโนโลยี อย่างพอเพียงเพื่อการใช้งานที่มีประสิทธิภาพในชุมชน สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดราชบุรี. (2564). *แผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ. 2566-2570*. ราชบุรี: คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดราชบุรี.
- ธีระพงศ์ บุศรากุล. (2566). การจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(7), 448-463.
- นิภาวรรณ เจริญลักษณ์. (2566). การศึกษากิจกรรมเพื่อเรียนรู้ท้องถิ่น: ประสบการณ์ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านถ้าเสือ ตำบลแก่งกระจาน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 7(7), 43-54. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSC/article/view/265198/178492>
- วิจารณ์ พานิช. (2561). *มหาวิทยาลัยหุ้นส่วนสังคมที่สหราชอาณาจักร*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี. (2563). *รายชื่อเกษตรกรจังหวัดราชบุรี 2563*. ราชบุรี: กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี.
- Altbach, P., & Knight, J. (2007). The internationalization of higher education: Motivations and realities. *Journal of Studies in International Education*, 11(3), 290-305.
- Baker, S., & Willoughby, K. (2021). Community engagement in sustainable development: The role of living learning centers. *Journal of Community Development*, 56(2), 145-162.
- Benneworth, P., & Jongbloed, B. (2010). Who matters to universities? A stakeholder perspective on humanities, arts and social sciences valorization. *Higher Education*, 59(5), 567-588.
- Bhagwan, R. (2019). Community engagement in social work education: Building pedagogical pathways. *Southern African Journal of Social Work and Social Development*, 6(1), 1-14.
- Bhattacharyya, J., et al. (2010). *Community development: A critical approach*. Sage Publications.
- Brown, J. S., Collins, A., & Duguid, P. (1989). Situated cognition and the culture of learning. *Educational Researcher*, 18(1), 32-42.
- Gaventa, J. (2004). *Finding the spaces for change: A power analysis*. Institute of Development Studies.
- Gaventa, J. (2004). Participatory development and community empowerment. *Community Development Journal*, 39(2), 123-134.
- Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep learning*. MIT Press.

- Herrington, J., & Oliver, R. (2000). An instructional design framework for authentic learning environments. *Educational Technology Research and Development*, 48(3), 23-48.
- Holland, J., & Burdett, M. (2018). Creating sustainable learning communities: The impact of living learning centers on community resilience. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 19(4), 668-682.
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.
- Marcus, G. (2018). *Deep learning: A critical appraisal*. arXiv preprint arXiv:1801.00631. <https://arxiv.org/abs/1801.00631>
- McCarthy, J. (2007). *What is artificial intelligence?* Stanford University. Retrieved from <https://stanford.edu/~jmc/whatisai.html>
- McIlrath, L., & Mac Labhrainn, I. (2007). *Higher education and civic engagement: International perspectives*. Ashgate.
- Morrow, E., & Smith, J. (2019). Participatory learning in practice: Living learning centers as a model for community engagement. *Journal of Adult and Continuing Education*, 25(1), 39-54.
- Pretty, J. (2003). Social capital and the collective management of resources. *Science*, 302(5652), 1912-1914.
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Rennie, L. J. (2017). Learning in community: The role of living learning centers in adult education. *International Review of Education*, 63(2), 243-261.
- Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial intelligence: A modern approach*. (4th ed.). Pearson.
- Srivastava, A. (2020). Socially responsible higher education in the age of AI. *International Journal of Community Engagement*, 9(1), 22-35.
- Watson, D., Hollister, R., Stroud, S. E., & Babcock, E. (2011). *The engaged university: International perspectives on civic engagement*. Routledge.

